

ชื่อเรื่อง รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนกลุ่มเสี่ยง
จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย ธีรารุช คำโสภา

ปริญญา ปร.ด.(ยุทธศาสตร์การพัฒนามุมิภาค)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รศ.ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผล รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ วิชาดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบโดยตรงและส่งผลกระทบอ้อม ต่อการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส โดยมีปัจจัยเชิงสาเหตุ 7 ปัจจัย คือ 1) ความรู้เรื่องโรคเลปโตสไปโรซิส 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 3) แรงจูงใจ 4) ความตระหนัก 5) ความเชื่อด้านสุขภาพ 6) เจตคติ และ 7) การมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเลปโตสไปโรซิสในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และใช้รูปแบบการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยใช้โปรแกรม LISREL (LISREL for Windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้ง โดยตรงและโดยอ้อมต่อดัชนีแปรตาม ระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 ไปสร้างรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 30 คน ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) เพื่อวิพากษ์และเสนอแนะเกี่ยวกับ รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นจึงนำมาอภิปรายและสรุปผลในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) ผู้วิจัยทำการปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ แล้วส่งให้

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอีกครั้งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ ระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มทดลองคือ ประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 50 คน เปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลังการใช้รูปแบบ และเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมจำนวน 50 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปรตาม (Multivariate Analysis of Covariance : MANCOVA) โดยใช้ค่าความรู้ก่อนการทดลอง เป็นตัวแปรควบคุม (Covariate)

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ปัจจัย เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ดังนี้ การมีส่วนร่วม (1.14) ความรู้เรื่องโรคเลปโต สไปโรซิส (0.74) แรงงูใจ (0.15) เจตคติ (0.09) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร(0.08)

2. รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนกลุ่มเสี่ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยกิจกรรมในการพัฒนาจำนวน 18 กิจกรรม คือ 1) การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ประชาชน อสม. ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชน 2) กิจกรรม Mind Map Leptospirosis 3) กิจกรรมสื่อสารสื่อความหมาย 4) การให้ความรู้ทางหอกระจายข่าวโดย อสม. 5) การจัดระบบเฝ้าระวังโรคเลปโตสไปโรซิสโดย อสม. 6) การให้ความรู้ผ่านเด็กนักเรียนเพื่อบอกต่อผู้ปกครอง 7) การรณรงค์ทำความสะอาดหมู่บ้าน 8) การปักป้ายเตือนภัยอันตรายโรคเลปโตสไปโรซิส 9) การประกวดบุคคลต้นแบบและครอบครัวต้นแบบในการป้องกัน โรคเลปโต สไปโรซิส 10) การฝึกทักษะการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน โรคเลปโตสไปโรซิส 11) พับแก้วกระดาษ 12) การเล่าประสบการณ์ตรงภาวะวิกฤตโรคเลปโตสไปโรซิส 13) การศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จมีผลงานดีเด่น 14) ลิงอุ้มแดงโม 15) การทำประชาตติตั้งภูหมู่บ้าน 16) พระธาตุเจดีย์ทอง 17) การตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และ 18) เป้าหมายมีไว้พุ่งชนหมู่บ้านปลอดโรคเลปโตสไปโรซิส

3. รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส สำหรับประชาชนกลุ่มเสี่ยงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังการทดลองใช้รูปแบบ มีผลทำให้พฤติกรรมกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งการทดสอบโดยรวม(Multivariate Test) และการทดสอบทีละตัวแปร (Univariate Test)

Title: A Model of Leptospirosis Disease Prevention and Control for Risk People
in Sisaket Province

Author: Teerawut Kamsopa   **Degree:** Ph.D. (Regional Development Strategies)

Advisors: Asst. Prof. Dr. Rungson Singhalert   Chairman
                              Assoc. Prof. Dr. Narongrit Sopa   Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2014

ABSTRACT

This research aimed 1) to analyze casual factors affecting Leptospirosis disease prevention and control for risk people in Sisaket province, 2) to design a model of Leptospirosis disease prevention and control for risk people in Sisaket, and 3) to implement and evaluate the model of the Leptospirosis disease prevention and control. The research methodology was divided into 3 phases. 1) analysis of casual factors, 2) design of a model and 3) implementation and evaluation of a new model. Phase 1 focused on analyzing casual factors that affected Leptospirosis disease prevention and control for risk people in Sisaket province through quantitative research, and analyzing the relationships between the casual factors to the empirical data. The target population was four hundred risk people of Leptospirosis disease in Sisaket province. The data were collected by questionnaires from the samples. LISREL for windows was used to analyze a structural equation model. The casual factors affecting the dependent variables were analyzed with the empirical data. Phase 2 focused on designing a model of Leptospirosis disease prevention and control for risk people based on the data of phase 1. The model was designed through workshop of thirty participants. The focus group method was employed for discussion on the model of Leptospirosis disease prevention and control for risk people, and the developed model was assessed by three experts. Phase 3 focused on implementing and evaluating the model. The model was implemented to fifty experimental participants, and the model evaluation was identified by the comparison of the research results before and after model implementation, and the comparison of the results of the experimental groups and control group. Multivariate Analysis of Covariance was employed for data analysis.

The major findings were as follows:

1. According to the analysis of the relationship and the empirical data, the finding showed that five factors significantly affected the Leptospirosis disease prevention and control for the risk people in Srisaket province at the .05 level. The factors were participation (1.14), knowledge (0.74), motivation (0.15), attitude (0.09) and information (0.08).

2. The model of Leptospirosis disease prevention and control for improving 5 factors consisted of eighteen activities : 1) training stakeholders consisting of people, public health volunteers, community Radio broadcasters, 2) mind map Leptospirosis activity, 3) communication for interpretative activity, 4) announcing information through broadcasting tower by public health volunteers, 5) surveillance and prevention system of Leptospirosis disease by public health volunteers, 6) teaching the knowledge to students for their parents, 7) community cleaning campaign, 8) posting signs of the Leptospirosis disease danger, 9) an excellent model of Leptospirosis disease prevention and control for both individual and family competition, 10) practice of skills in using the equipment for Leptospirosis disease prevention, 11) folding paper glass, 12) telling direct serious experience in Leptospirosis disease, 13) study visit to the excellent community of Leptospirosis disease prevention, 14) activity of monkey with melon, 15) organizing public hearing for community regulations, 16) building a golden pagoda, 17) creating a community learning center, and 18) non- Leptospirosis disease village.

3. The research finding indicated that the behaviors of the experimental group after the model implementation towards Leptospirosis disease prevention and control significantly improved more than before the model implementation at the .05 level, and the behaviors of the experimental group significantly improved more than those of the control group at the .05 level.